

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Системний підхід в логістиці»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Логістика

За темою № 2 - Матеріальні потоки та логістичні операції

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від
31.08.2021 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, к.е.н.,
спеціаліст вищої категорії, Юденко Є.В.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к. е. н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри логістики НАУ, доктор економічних наук, професор, експерт Українського логістичного альянсу (УЛА) Смерічевська С.В.

План лекцій:

1. Матеріальний потік і його характеристика.
2. Види матеріальних потоків.
3. Логістичні операції.

Рекомендована література:

Основна

1. Эдвард Фразелли «Мировые стандарты складской логистики», издательство Альпина Паблишер, 336с, 2018г.
2. И.Смирнов, Т.Косарева «Транспортна логистика», видавництво Центр навчальної літератури, 224с, 2018р.
3. Л.Миротин, Е. Лебедев «Логистика в автомобильном транспорте», издательство Феникс, 240с, 2015г.
4. Біловодська О.А. «Логістика: теорія і практика», видавництво ЦУЛ, 356с, 2018р.
5. С. Пилипчук «Логистика предприятия. Складирование», учебное пособие, издательство Лань, 300с, 2018г.
6. Палагин Ю.И. «Транспортная логистика и мультимодальные перевозки», издательство Политехника, 266с, 2017г.

Додаткова

7. Крикавський Є.В. «Логістика для економістів», видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 448с, 2004р.
8. Носов А. «Инфраструктура региональной логистики», 2007г.
9. М.Окландер «Логістика», видавництво Центр навчальної літератури, 346с, 2018р.
10. Т.Прокофьева «Логистическая инфраструктура международных транспортных коридоров», издательство LAP, 128с, 2015г.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

11. <http://www.cfin.ru/press/practical/2000-04/01.shtml> - планівка магазину як елемент мерчендайзинга.
12. <http://www.kariera.orc.ru/05-01/Bigpe024.html> – актуальність операційного менеджменту у практичній діяльності підприємства.

13. <http://www.iso9000.ru> - сучасний менеджмент якості.
14. <http://www.optim.ru/Trade/1998/1/addons/addons.asp> - понятійний апарат виробничого менеджменту.

Текст лекції

1. Матеріальний потік і його характеристика.

Матеріальний потік і його характеристики

Головними категоріями логістики є потік і запас, які взаємозалежні.

Потік – не спрямований рух сукупності чого-небудь умовно однорідного (наприклад, продукції, інформації, фінансів, матеріалів, сировини і т.п.).

Матеріальний потік – це сукупність товарно-матеріальних цінностей, які розглядаються на часовому інтервалі в процесі застосування до них різних логістичних операцій.

Матеріальні потоки можуть протікати як усередині одного підприємства, так і між різними підприємствами. При цьому кожному матеріальному потоку відповідає деякий інформаційний потік, що у часовому й просторовому аспектах може не збігатися з матеріальним потоком.

Матеріальні потоки можуть бути у двох протилежних станах: **динамічному та статичному**. У тих випадках, коли матеріальні потоки розглядаються не в часовому інтервалі, а в певний момент часу, вони утворюють матеріальні запаси [3].

Сукупність ресурсів одного найменування, які знаходяться протягом усього шляху в хід конкретного джерела виробництва до моменту споживання, утворить **елементарний матеріальний потік**. Безліч елементарних потоків, які формуються на підприємстві, становить **інтегральний (загальний) матеріальний потік**, що забезпечує нормальне функціонування підприємства.

Матеріальні потоки характеризуються кількісними і якісними показниками. Основними з них є напруженість і потужність матеріального потоку. Між цими показниками, як правило, спостерігається обернена залежність. На них прямий вплив здійснюють обсяг (маса), час і форми поставок.

Таким чином, **напруженість матеріального потоку** – це інтенсивність переміщення матеріальних ресурсів, напівфабрикатів і готової продукції, а **потужність матеріального потоку** – це обсяги продукції, які переміщуються за одиницю часу. Тому потік має розмірність "обсяг/одиниця часу", тобто є дробом, у чисельнику якого міститься одиниця виміру вантажу (штуки, тонни й т.д.), а в знаменнику – одиниця виміру часу (доба, місяць, рік і тл.).

Крім того, матеріальні потоки характеризуються за такими ознаками: номенклатура продукції, початковий, кінцевий і проміжний пункт, наявність і величина запасів у цих пунктах, спосіб переміщення.

2 Види матеріальних потоків

1. По відношенню до логістичної системи

а) зовнішній – це потік, що протікає в зовнішній до даної логістичної системи середовищі;

б) внутрішній – це потік, що протікає у внутрішньому середовищі щодо даної логістичної системи.

2. За призначенням:

а) вхідний – це зовнішній потік, що приходить у логістичну систему із зовнішнього середовища;

б) вихідний – це потік, що виходить із логістичної системи й приходить у зовнішнє для неї середовище.

3. За ритмічністю:

а) безперервні – на конвеєрних або автоматизованих лініях у процесі виробництва, транспортування матеріальних ресурсів трубопроводом;

б) дискретні – організація забезпечення потреб у формі складських і транзитних поставок, подача на робочі місця матеріальних ресурсів за умови дрібносерійного й середньосерійного виробництва, регулярне відвантаження готової продукції постійним контрагентам;

в) бліц-потоки – це разові поставки, подача на робочі місця рідковживаних предметів і засобів праці.

4. Залежно від предмета вивчення:

а) продуктові – об'єктом вивчення (аналізу, планування) яким є переміщення конкретних продуктів і засобів праці;

б) операційні – потоки матеріальних ресурсів стосовно до конкретних логістичних операцій;

в) діляночні – сукупні потоки, які розглядаються на окремій ділянці логістичної системи, основою для їхнього розрахунку є операційні логістичні потоки;

г) системні потоки – матеріальні потоки, які циркулюють у логістичній системі в цілому, їхні параметри визначаються як сума матеріальних потоків на ділянках.

3 Логістичні операції

Логістична операція – це сукупність дій, спрямованих на перетворення матеріального й/ або інформаційного потоку.

Виділяють такі логістичні операції.

1. За природою потоку:

а) логістичні операції з матеріальний потоком:

- складування;
- транспортування;
- комплектація;
- навантаження;
- розвантаження;
- внутрішні переміщення сировини й матеріалів під час реалізації логістичних функцій виробництва;
- упакування вантажу;
- укрупнення вантажних одиниць;
- зберігання.

б) логістичні операції з інформаційним потоком:

- збір інформації;
- зберігання інформації;
- обробка інформації;
- передача інформації.

2. Стосовно логістичної системи:

а) зовнішні – орієнтовані на інтеграцію логістичної системи із зовнішнім середовищем (операції в сфері постачання й збуту);

б) внутрішні – операції, які виконуються усередині логістичної системи.

3. За характером виконання робіт:

а) операції з доданою вартістю, які змінюють споживчі властивості товарів (розкрій, розфасовка, сушіння й т.д.);

б) операції без додаткової вартості (зберігання товарів).

4. За переходом права власності на товар:

а) односторонні – операції, не пов'язані з переходом права власності на продукцію й страхові ризики, виконуються усередині логістичної системи;

б) двосторонні – операції, пов'язані з переходом права власності на продукцію й страхові ризики від однієї юридичної особи до іншої.

5. За спрямованістю:

а) прямі – операції, спрямовані від генератора матеріального потоку й інформації до його споживача;

б) зворотні – операції, спрямовані від споживача до генератора матеріального потоку й інформації.

До логістичних операцій можна віднести прогнозування, контроль, оперативне керування.

Укрупнена група логістичних операцій, спрямованих на реалізацію цілей логістичної системи, називається логістичною функцією.

До основних логістичних функцій належать:

- постачання;
- виробництво;
- збут.